

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 01.09.2026
Sayı: 6624

48443

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince, Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 30.08.2026

Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Et ve Süt Kurumu (ESK), 2026 yılında kırmızı et fiyatlarının dengelenmesi, arz güvenliğinin sağlanması ve besicilerin hayvan ihtiyacının karşılanması amacıyla yurtdışından besilik sığır ithalatını sürdürmektedir.

ESK tarafından Uruguay'dan ithal edilen ve NADA isimli gemiyle Türkiye'ye getirilen besilik sığırların 30 Temmuz 2026 tarihinde İskenderun Limanı'ndan üreticilere teslim edildiği basına yansımıştır.

Ancak söz konusu hayvanları teslim alan bazı üreticilerin kamuoyuna ulaştırdığı görüntüler ve açıklamalar ciddi soru işaretlerine neden olmuştur.

Görüntülerde bazı hayvanların vücutlarının yoğun ve kurumuş dışkı tabakasıyla kaplı olduğu, bazı hayvanların ayakta durmakta ve yürümekte güçlük çektiği ve bazılarının ayaklarında sağlık problemleri bulunduğu görülmektedir.

Üreticiler ayrıca teslim aldıkları bazı hayvanların öldüğünü, bazı hayvanların ise besiye alınmadan veteriner tedavisine başlamak zorunda kaldığını ifade etmektedir.

Canlı hayvanların haftalar sürebilen kıtalararası deniz yolculuklarında hangi koşullarda taşındıkları yalnızca ticari ve ekonomik bir mesele değildir. Hayvanların yeterli alana sahip olması, temiz ve uygun koşullarda tutulması, yeterli su ve yeme erişebilmesi, uygun havalandırmanın sağlanması ve hasta veya yaralı hayvanların tedavi edilmesi temel hayvan refahı yükümlülüklerindendir.

48443

Diğer taraftan ESK'nın, hayvanları üreticilere canlı kilogram üzerinden satması nedeniyle hayvanların üzerinde bulunan yoğun dışkı ve diğer materyallerin tartıma dahil edilip edilmediği ve üreticilerin fiilen hayvanın kendi ağırlığı olmayan materyaller için de ödeme yapmak zorunda bırakılıp bırakılmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır.

Kamu kaynakları kullanılarak gerçekleştirilen ithalatın mali boyutu, tedarik ve taşıma zinciri, veteriner kontrolleri, hayvan kayıpları ve üreticilerin uğradığı zararlar konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi ve aşağıdaki soruların cevaplandırılması önem arz etmektedir.

SORULAR

1. NADA isimli gemiyle Uruguay'dan Türkiye'ye kaç baş sığır getirilmiştir? Hayvanların toplam canlı ağırlığı nedir?
2. Söz konusu hayvanlar Uruguay'ın hangi bölgelerinden, hangi çiftliklerden ve hangi şirket veya şirketler aracılığıyla temin edilmiştir?
3. Hayvanların Uruguay'daki ihracatçısı/tedarikçisi olan şirket veya şirketlerin unvanları nelerdir?
4. ESK söz konusu hayvanların temini için hangi şirket veya şirketlerle sözleşme yapmıştır? İhale veya satın alma yöntemi nedir?
5. İthalat için ihale yapılmış mıdır? Yapıldıysa ihaleye kaç firma katılmış, hangi firma hangi teklifi vermiş ve ihale hangi bedelle sonuçlanmıştır?
6. Uruguay'dan gerçekleştirilen bu sevkiyat kapsamında hayvan alımı, navlun, sigorta, veteriner hizmetleri, liman, tahliye, gümrükleme ve diğer giderler dahil olmak üzere toplam maliyet kaç ABD doları ve kaç TL'dir?
7. Bir hayvanın Türkiye'ye teslim edilmesine kadar oluşan ortalama maliyet kaç TL'dir? Ortalama canlı kilogram ithalat maliyeti nedir?
8. NADA isimli geminin sahibi ve işletmecisi hangi şirketlerdir? Taşıma hizmeti için toplam ne kadar ödeme yapılmıştır?
9. Gemi Uruguay'ın hangi limanından, hangi tarihte hareket etmiş ve İskenderun Limanı'na hangi tarihte ulaşmıştır? Deniz yolculuğu toplam kaç gün sürmüştür?
10. Gemiye Uruguay'da yüklenen hayvan sayısı ile İskenderun'da canlı olarak tahliye edilen hayvan sayısı kaçtır?
11. Deniz yolculuğu sırasında kaç hayvan ölmüştür? Ölüm oranı yüzde kaçtır?
12. Yolculuk sırasında ölen hayvanların ölüm nedenleri veteriner hekimler tarafından belirlenmiş midir? Ölüm nedenlerinin dağılımı nedir?

48443

13. Yolculuk sırasında hastalanan, yaralanan, topallık veya ayak-tırnak problemi gelişen hayvan sayısı kaçtır?
14. Gemide hayvan sağlığından sorumlu kaç veteriner hekim veya hayvan sağlığı personeli görev yapmıştır?
15. Yolculuk boyunca günlük hastalık, ölüm, yaralanma ve tedavi kayıtları tutulmuş mudur? Tutulduysa bu kayıtların kamuoyuna açıklanması düşünülmekte midir?
16. Gemide hayvan başına ayrılan ortalama alan kaç metrekaredir? Bu alan hangi ulusal veya uluslararası hayvan refahı standardına göre belirlenmiştir?
17. Hayvanlara yolculuk sırasında günlük hayvan başına ne kadar yem ve su sağlanmıştır?
18. Geminin havalandırma, sıcaklık ve nem değerleri yolculuk boyunca kayıt altına alınmış mıdır? Hayvanların bulunduğu bölümlerde ölçülen en yüksek sıcaklık ve nem değerleri nedir?
19. Gemide dışkının temizlenmesine ilişkin hangi sistem uygulanmıştır? Hayvanların haftalar boyunca kendi dışkıları içinde veya dışkıyla yoğun şekilde temas halinde kalmalarını önlemek için hangi tedbirler alınmıştır?
20. Kamuoyuna yansıyan görüntülerde hayvanların sırt ve vücutlarının önemli bölümünün kurumuş dışkıyla kaplı olmasının nedeni nedir?
21. Bakanlığınız söz konusu görüntüleri incelemiş midir? Görüntülerin NADA gemisiyle Uruguay'dan getirilen hayvanlara ait olup olmadığı tespit edilmiş midir?
22. Görüntülerin kamuoyuna yansımalarının ardından Bakanlığınız veya ESK tarafından idari inceleme ya da soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmadıysa gerekçesi nedir?
23. Hayvanların Uruguay'da gemiye yüklenmesinden önce sağlık kontrolü hangi kurum ve veteriner hekimler tarafından gerçekleştirilmiştir?
24. Türkiye adına Uruguay'da hayvanların seçim ve sağlık kontrolünde görev yapan veteriner hekim veya Bakanlık personeli bulunmuş mudur? Bulunduysa kaç personel görevlendirilmiştir?
25. İthal edilen hayvanlar hangi bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları yönünden test edilmiştir?
26. Bu testlerin sonuçları Türkiye'deki ilgili laboratuvarlar veya Bakanlığınız tarafından ayrıca doğrulanmış mıdır?
27. İskenderun Limanı'nda tahliye edilen hayvanların tamamı veteriner sağlık muayenesinden geçirilmiş midir?
28. Limanda muayene işlemlerinde kaç veteriner hekim görev yapmıştır?

48443

29. Liman kontrolünde kaç hayvanda hastalık, yaralanma, topallık, ayak-tırnak problemi veya genel kondisyon bozukluğu tespit edilmiştir?
30. Sağlık açısından üreticiye teslim edilmesinin uygun olmadığına karar verilen hayvan olmuş mudur? Olduysa sayısı kaçtır ve bu hayvanlara ne yapılmıştır?
31. 30 Temmuz 2026'daki teslimattan bugüne kadar üreticiler tarafından ESK'ye kaç hayvan ölümü bildirilmiştir?
32. Üreticiye teslimden sonraki ilk 7, 15 ve 30 günlük dönemlerde gerçekleşen ölüm sayıları ayrı ayrı kaçtır?
33. Ölen hayvanlara nekropsi yapılmış mıdır? Yapıldıysa ölüm nedenleri nelerdir?
34. Teslim edilen hayvanlardan kaçında veteriner tedavisi gerektiren sağlık problemi bildirilmiştir?
35. Bu hayvanların kaçında ayak, tırnak veya eklem problemi tespit edilmiştir?
36. Üreticilerin veteriner muayenesi, ilaç ve tedavi için yaptığı masrafların toplam tutarına ilişkin Bakanlığınız veya ESK tarafından çalışma yapılmış mıdır?
37. Sağlık problemi bulunan veya ölen hayvanlar nedeniyle zarar gören üreticilerin zararları ESK tarafından karşılanacak mıdır?
38. Hayvanların sigortası bulunmakta mıdır? Varsa hangi şirket tarafından hangi risklere karşı sigortalanmıştır?
39. Deniz yolculuğunda veya teslimat sonrasında ölen hayvanların bedeli sigorta şirketinden tahsil edilmiş veya edilecek midir?
40. Sağlık problemi nedeniyle beklenen canlı ağırlık artışını sağlayamayan hayvanlar bakımından üreticilere herhangi bir telafi mekanizması uygulanacak mıdır?
41. ESK tarafından ithal edilen hayvanların üreticilere canlı kilogram üzerinden satıldığı doğru mudur?
42. Tartım işlemi hayvanlar temizlenmeden önce mi, sonra mı gerçekleştirilmektedir?
43. Hayvanların vücuduna yapışmış dışkı, çamur ve benzeri materyalin ağırlığı tartım sonucundan düşülmekte midir?
44. Daha önceki ithalatlarda bazı hayvanların üzerinde 10-15 kilogramı bulduğu iddia edilen dışkı tabakasına ilişkin Bakanlığınız tarafından herhangi bir ölçüm veya inceleme yapılmış mıdır?
45. Üreticinin hayvanın vücuduna yapışmış dışkı ve benzeri materyalin ağırlığı için de canlı kilogram bedeli ödemesinin önlenmesine yönelik nasıl bir uygulama bulunmaktadır?

48443

46. 2024, 2025 ve 2026 yıllarında ESK tarafından toplam kaç baş canlı sığır ithal edilmiştir? Yıllara ve ülkelere göre dağılımı nedir?
47. Bu üç yılda ithalat için toplam kaç ABD doları ödenmiştir?
48. Aynı dönemde canlı hayvanların Türkiye'ye taşınması için ödenen toplam navlun bedeli kaç ABD dolarıdır?
49. 2024, 2025 ve 2026 yıllarında yurtdışından gemilere yüklenen hayvanlardan kaç tanesi deniz yolculuğu sırasında ölmüştür?
50. Söz konusu yıllarda ithal edilerek üreticilere teslim edilen hayvanlardan teslim tarihinden sonraki ilk 30 gün içinde kaçının öldüğü Bakanlığınız kayıtlarında bulunmaktadır?
51. İthalat yapılan ülkeler ve sevkiyatlar bazında ölüm oranları nedir?
52. Aynı gemi veya taşıma şirketiyle gerçekleştirilen önceki sevkiyatlarda benzer ölüm, hastalık veya hayvan refahı problemi yaşanmış mıdır?
53. NADA gemisi daha önce ESK veya Bakanlığınız adına Türkiye'ye canlı hayvan taşımış mıdır? Taşımışsa kaç sefer yapmış ve toplam ne kadar ödeme almıştır?
54. Türkiye'nin canlı hayvan ithalatında taşıma sırasında kabul ettiği azami ölüm oranına ilişkin bir kriter bulunmakta mıdır?
55. Belirli bir ölüm veya hastalık oranının aşılması halinde tedarikçi veya taşıyıcı şirkete cezai yaptırım uygulanmakta mıdır?
56. NADA sevkiyatında tedarikçi, ihracatçı, gemi sahibi veya taşıyıcı şirket hakkında herhangi bir cezai şart uygulanmış mıdır?
57. Hayvanların refah şartlarına aykırı taşındığının tespit edilmesi halinde sözleşmenin feshi, şirketin yasaklanması veya zararın tahsili mümkün müdür?
58. Uruguay'dan gerçekleştirilen bu ithalatın şartnamesinde hayvan refahına ilişkin hangi özel hükümler bulunmaktadır?
59. Türkiye'deki kamu kurumları, uzun mesafeli canlı hayvan taşımacılığında uluslararası hayvan refahı standartlarının uygulanıp uygulanmadığını hangi yöntemle denetlemektedir?
60. Uzun deniz yolculuğu sonunda dışkıyla kaplı, yürümekte zorlanan veya tedaviye ihtiyaç duyan hayvanların üreticiye teslim edilmesi Bakanlığınız tarafından hayvan refahı açısından kabul edilebilir bulunmakta mıdır?

48443

61. Bu şartlarda teslim edilen hayvanların gıda zincirine girmesi bakımından hayvan sağlığı, gıda güvenliği ve biyogüvenlik açısından ayrıca bir risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?
62. İthal edilen hayvanlarda Türkiye'deki hayvan varlığına bulaşma riski taşıyan herhangi bir enfeksiyon veya hastalık tespit edilmiş midir?
63. İthalat politikalarının yerli hayvan yetiştiriciliği üzerindeki etkisine ilişkin Bakanlığınızın yaptığı bir etki analizi bulunmakta mıdır?
64. 2026 yılı için ESK'ye tanınan toplam canlı hayvan ithalat kontenjanı kaç baştır ve 30 Ağustos 2026 itibarıyla bunun ne kadarı kullanılmıştır?
65. 2026 yılı sonuna kadar Uruguay ve diğer ülkelerden daha kaç baş canlı sığır ithal edilmesi planlanmaktadır?
66. Kamuoyuna yansıyan son görüntüler sonrasında Uruguay'dan yapılacak yeni sevkiyatların hayvan refahı ve veteriner sağlık şartlarının yeniden değerlendirilmesi düşünülmekte midir?
67. Bakanlığınız; NADA gemisine ilişkin yükleme tutanaklarını, veteriner sağlık sertifikalarını, günlük ölüm-hastalık kayıtlarını, İskenderun tahliye ve kabul tutanaklarını, tartım kayıtlarını ve üreticilerden gelen ölüm/hastalık bildirimlerini kamuoyuna açıklayacak mıdır?
68. Kamu kaynakları kullanılarak gerçekleştirilen bu ithalatta, hayvanların hangi şartlarda taşındığının ve kaç hayvanın öldüğünün kamuoyundan gizlenmesini gerektiren herhangi bir ticari veya hukuki gerekçe bulunmakta mıdır?
69. Bakanlığınız, canlı hayvan ithalatında yalnızca ekonomik maliyeti ve et arzını değil, hayvanların yaşam hakkını ve refahını da temel bir kriter olarak kabul etmekte midir?